

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára **20** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezések és egyéb küldemények
intézendők.

A zólyomi eset.

Nem panaszkodhatunk, hogy a máv. igazgatósága nem törődik a lapunkkal. Sőt eldicsekedhetünk azzal, hogy alig van figyelmesebb, szorgalmasabb és lelkiismeretesebb olvasója a *Magyar Vasutas*-nak, mint a magyar államvasutak főintéző közegei.

Ennek szolgáltatta bizonyítékát a *zólyomi eset* is. Szeptember 15-én jelent meg lapunknak az a száma, amely *Szepesi Simon*nak, a zólyomi „mintafőnök“-nek viselt dolgait és az általa a zólyomi műhelyben megteremtett rendszert szellőztette. Három nap múlva már kiadta az igazgatóság az utasítást, hogy *Szepesi ellen megindítandó a fegyelmi eljárás*.

Hétfőn, szeptember 19-én, magához citálta *Rohay Béla*, a központi fegyelmi biztos, egyik munkástársunkat és föl-szólitotta, hogy nevezze meg azokat a forrásokat, ahonnan a zólyomi adatokat merítette. Munkástársunk — nagyon bölcsen — azt felelte, hogy az értesülések forrása a Magyar Vasutas titkát képezi. Ahhoz kell fordulnia *Rohay* urnak, az talán megadja a kért felvilágosítást. Erre azonban már nem volt idő, mert már másnap reggel, *szeptember 20-án, elutazott a fegyelmi bizottság Zólyomba*.

Aznap meg is kezdődött a fegyelmi vizsgálat. Hogy a bizottságnak ne kelljen sötétben kutatnia, gondoskodtunk róla, hogy megkapja *Szepesi* egész bünlajstromát, pontosan, részletesen. Azokat természetesen nem neveztük meg, akik az adatokat nekünk szolgáltatták.

A fegyelmi vizsgálat *Szepesi* ellen tehát megindult. Mindenesetre már azért is elismerés illeti a máv. igazgatóságát, hogy elég gyorsan cselekedett. Mi nem tartozunk az igazgatóság bámulói közé, mindenféle érzelmeket lehet ránk fogni, csak azt nem, hogy szerelmesek vagyunk *Ludvigh urba* és vezérkarába. De elfogulatlanok is vagyunk és dicsérjük azt, ami dicséretreméltó. Ezért nyugtázzuk elismerőleg, hogy az igazgatóság kellő gyorsasággal intézkedett.

Hogy a fegyelmi eljárásnak mi lesz az eredménye, nem tudjuk. Nem azért, mintha egy percig is kételkednénk értesüléseink megbízhatóságában és abban, hogy a *vádolt* műhelyfőnök lelkiismeretét egész sora a bűnöknek terheli. Sőt ellenkezőleg, újabb terhelő adatok birtokába jutottunk és azokat csakis a már megindult fegyelmi való tekintettel nem közöljük. Az igazgatóság szándékát sem gyanúsítjuk azzal, hogy az ügyet enyhíteni vagy elsimitani akarná. Nem tudjuk, tehát nem is állíthatjuk.

Azt ellenben tudjuk, hogy a fegyelmi eljárás mai rendszere mellett a vizsgálat csak a legritkább esetben lehet *teljesen* eredményes és csak a legritkább esetben hozhatja a *teljes* igazságot napfényre. Nem is képzelhető másképpen, ha meggondoljuk, hogyan folyik ez a vizsgálat és kik szerepelnek benne.

A *vádolt*, akinek a vétkeit ki kell deríteni: a *műhelyfőnök* és pedig az a műhelyfőnök, aki eddig olyan korlátlanul uralkodott az alája rendelték fölött, mint óriási birodalmában a muszka czár. A vizsgálatot vezetik a máv. *magasabbrangu tisztviselői*. A tanuk, egyszersmind vádlók is, akiknek a vallomásaiból kell kideríteni a valóságot: ennek a máv.-nak a *munkásai*, akik ugyanabban a műhelyben dolgoznak, ahol a *vádolt* „uralkodik“. Tessék már most elképzelni, hogy milyen bátorság és erkölcsi erő kell ahhoz, hogy ezek a munkások az igazsággal kirukkoljanak. Amikor félniök kell, hogy egyetlenegy igaz szóért is az lesz a jutalmuk, hogy kenyerüket veszítik. Amikor azok, akiknek vádolniok kellene, kényére-kedvére ki vannak szolgáltatva annak, aki ellen vádjuk irányul.

És hogy ez a kép teljes legyen, hozzáteszünk még, hogy a tanuképpen beidézett munkások kihallgatásánál jelen van a műhely egy mérnöke, tehát a kihallgatott munkásoknak az előljárója, a *vádolt* műhelyfőnöknek pedig az alárendeltje!

Mi azonban mindennek dacára reméljük, hogy a zólyomi fegyelmi ered-

ménye kielégítő lesz. Annyi a bűne *Szepesinek*, hogy akkor is eleget tud meg a fegyelmi bizottság, ha csak egy részét sikerül kiderítenie. Meg vagyunk győződve továbbá arról is, hogy a kihallgatott zólyomi munkásokban erősebb az igazság szeretete, mint az aggodalom, hogy elveszítik kenyerüket.

A *Szepesi Simon* esete alkalmat nyújt nekünk arra, hogy egyet-mást elmondjunk lapunk magatartásáról a műhelyfőnökökkel, a művezetőkkel és egyáltalában a magasabb vasuti tisztviselőkkel szemben.

Mindenekelőtt a lehető leghatározottabban kijelentjük, hogy *személyes harcot* senki ellen nem folytatunk. Célunk az *egész* vasutas-személyzet érdekeit előmozdítani és megvédeni, az *egész* vasutas-személyzetet egy egységes, harcra kész és harcra képes táborra tömöríteni és mindenkinek az igazát szolgálni, akár hivatalnok, altiszt, szolga vagy munkás. Ideálunk az, hogy az egész vasutas-személyzetet lássuk, rangkülönbség nélkül, az igaz ügyünk szolgálatában, úgy, amint a művelt külföldön mindenütt van.

Már ebből folyik, hogy nem folytathatunk személyes hajszát. *Szepesi Simon* is előbb és ismételten a legbarátságosabban figyelmeztettük, hogy másként viselkedjék munkásaival szemben. És csak amikor ismételt figyelmeztetésünk nem használt, voltunk kénytelenek a közfigyelmet felhívni viselt dolgaira.

Mi tehát nem vagyunk elvből ellenségei a műhelyfőnököknek és művezetőknek. Sőt van több műhelyfőnök és művezető, akinek magatartását csak dicsérhetjük. Azt azonban feltétlenül el kell várnunk, hogy a *műhelyfőnökök és művezetők emberszámba vegyék a munkásokat*. Ne képzeljék magukat rabszolga-hajcsároknak és a munkásokat rabszolgáknak, akiket csak a korbács illet meg. Hanem szabad embereknek, akik bérbeadták ugyan *munkaerejüket* az államvasutaknak, de *véleményszabadságukat és emberi méltóságukat nem adták el*. Szokják meg a műhelyfőnökök és művezetők azt, hogy a

Minden vasutas előfizetője és terjesztője legyen a Magyar Vasutasnak!

máv. munkásai nem gondolatnélküli igavonó barmok többé, hanem önálló gondolkodású és a tudás és jog fegyvereivel helyzetük javításáért harczoló férfiak. Ebben a harczban, ha már nem segítőtársaink, de legalább ne legyenek dölyfös és kegyetlen ellenségeink a műhelyfőnökök, és akkor azután Szepesi Simonnal megkezdtük ugyan a *tisztogatás* művét, de le is zártuk vele.

Az ellen a föltevés ellen is a lehető leghatározottabban tiltakozunk, mintha mi abban látnánk hivatásunkat, hogy ugyszólván *önkéntes rendőrszolgálatot* teljesítsünk a máv.-nak. Hogy mindenütt szaglálózzunk és ahol visszaélés nyomára jöttünk — pedig hejh, de sokról van tudomásunk! — azt készségesen a direkczió tudomására hozzuk. Ez nem a mi dolgunk, nekünk más a feladatunk. Van elég fölösleges közege a máv.-nak és elég pénze ahhoz, hogy maga kutasson a visszaélések után és maga derítse fel azokat.

Csak ahol azt tapasztaljuk, hogy egyik-másik főlebbvaló a lehető legpiszkosabb fegyverekkel és a legnagyobb kegyetlenséggel bánik az alárendeltekkel és a legnyomorultabb eszközt is felhasználja a mi magasztos mozgalmunk megakasztására, ott azután vastag hangon szólunk bele mi is. Ahol ellenséges brutalitással állanak elénk, ott mi is ellenségek vagyunk; ahol könyörtelenségre, kegyetlenségre bukkanunk, ott mi is könyörtelenek és kegyetlenek leszünk.

És érdekesen tanulságos tény, hogy éppen azok a főlebbvalók, akik a legdurvábban bánnak az alantasokkal, nyakig usznak a szennyben és mocsokban, ellenben akik becsületesen és tisztességesen kezelik a rájuk bízott tisztséget, azok emberségesen bánnak alantasaikkal is.

A zólyomi esetből tehát becses tanulságot merithetnek a többi műhelyfőnökök is.

De tanulhatnak belőle a máv. munkásai és egyéb alkalmazottai is. *Megtanulhatják szeretni és becsülni lapjukat, a Magyar Vasutast!* Ha még eddig nem tudták kellőképpen felismerni az értékét egy olyan lapnak, amely kizárólag az ő érdekeiket védi, őket támogatja, őket képviseli; amely bátran, függetlenül és félelem nélkül száll sikra minden ellen, ami nekik árt és mindent rettenthetetlen erővel támogat, ami nekik használ, — most megtanulhatták.

A zólyomi eset hangosan és érthetően beszél. Egyebek között azt is mondja, hogy *a Magyar Vasutassal áll vagy bukik helyzetünk javítása céljából megindított egész mozgalmunk.*

Nem őszinte, nem becsületes és nem józan vasutas az, aki nem támogatja legerősebb támaszát, saját lapját!

X.

Négy sztrájk.

(IV. közlemény.)

Vasutassztrájk Svájcban.

Svájcz kis ország. Területe akkora, mint két nagyobb magyar vármegyéé, lakossága pedig kevéssel haladja meg a három milliót. És mégis híres ország Svájcz. Híres azért, mert az összes európai államok között Svájcz bír a legszabadabb alkotmánnyal, polgárai — és pedig nemzetiségi és osztálykülömbőség nélkül — teljes politikai jogokkal vannak fölrüházva. Habár az osztályuralom ebben a kis köztársaságban is fönnáll, a közvélemény a demokratikus államszervezet révén sokkal könnyebben jut diadalra, mint a katonailag féken tartott és leplezett abszolútizmussal kormányzott többi államban.

Ez a körülmény magyarázza meg azt, hogy az 1897-ben Svájcban lefolyt vasutassztrájk békés lefolyású volt, nem ütközött a hatalom erőszakába és egész lefolyásával kiérdemelte jóbarát és ellenség részéről egyaránt azt az elismerő elnevezést, hogy *mintasztrájk*.

A svájci vasut-hálózat mintegy 3900 kilométer hosszú. Nagyjából két vasutársaságé volt (azóta államosították): a központi és az északkeleti vasutársaságé, amely utóbbinak az élén állott egy dölyfös és ravasz kapitalista, a svájci „vasutkirály“, *Guyer-Zeller*.

A svájci vasuti alkalmazottak — és pedig a hivatalnokok a munkásokkal egyetemben — a svájci közlekedési alkalmazottak szövetségében vannak szervezve. 1896 elején a svájci vasutasok helyzetük javítására mozgalmat indítottak, amely békés uton is eredményt hozott. Mindkét vasutársaság alkalmazottainak fizetésemelést és szolgálati viszonyuk terén egyéb jelentékeny javítást ígért. De míg a központi vasutársaság és a kisebb vasutak rövid időn belül teljesítették ígéreteiket, az északkeleti vasut nemcsak hogy nem teljesítette az adott ígéreteket, de még üldözte is azokat az alkalmazottakat, akiknek jelentékenyebb részük volt az 1896-iki mozgalomban.

Ez okból a közlekedési alkalmazottak szövetsége 1897. márczius 2-án fölszólította az északkeleti vasut igazgatóságát, hogy még márczius 10-ig délelőtt 10 óráig nyilatkozzék aziránt, vajjon hajlandó-e a tett ígéreteket beváltani vagy pedig e célból a svájci vasuti minisztérium (Eisenbahn-Departement) előtt az alkalmazottak képviselőivel tárgyalásba bocsátkozni. Ha ezt az igazgatóság megtagadja, a személyzet sztrájkba lép.

Az igazgatóság azzal felelt, hogy egy bizottságot küld ki a kérdés „tanulmányozására.“ A szövetség ebben teljes joggal csak kísérletet látott a döntés elodázására és az egyenes felelet alól való kibuvásra. Kijelentette ennél fogva, hogy nem elégszik meg a „tanulmányozó“-bizottság kiküldésével.

Márczius 8-án a szövetség főtitkára, dr. Sourbeck nemzeti tanácsos (képviselő) táviratilag értesítette az igazgatóságot, hogy a személyzet ragaszkodik a 10-iki terminushoz. Aznap értesítette az Eisenbahn-Departement főnökét, *Zemp* minisztert (Bundesrath), hogy minden valószínűség szerint kiűt a sztrájk és hogy pontosan értesíteni fogja a történetéről, hogy így *Zemp* megtehesse a kellő intézkedéseket.

Jellemző Svájcz politikai viszonyaira, hogy a vasuti alkalmazottak teljes bizalommal fordultak *Zemp*hez (a svájci Hieronymihez!) és megnyugvással néztek elibe az ő intézkedéseinek.

Sourbeck táviratára az északkeleti vasut elnök-igazgatója *Guyer-Zeller* ismét kitérő választ adott.

Márczius 10-én délelőtt pontban 10 órakor *Zemp* miniszter kihallgatáson fogadta a szövetség főtitkárát, aki bejelentette neki, hogy a sztrájk küszöbön áll. Hosszabb tanácskozás után *Zemp* felszólítására Sourbeck a szövetség képviselőit beleegyezett abba, hogy még egy utolsó kísérletet tesznek a békés

kiegyezés érdekében. Másnapra, márczius 11-re meghívják az északkeleti vasut igazgatósága által kiküldött bizottságot, eléje terjesztik a személyzet panaszait és követeléseit és ha e tárgyalások során biztosítékot kapnak, hogy a személyzet kívánságai teljesülnek, elmarad a sztrájk. Annyira bizott a személyzet ügye igazságában, hogy hajlandó volt azt az ellenfél, az igazgatóság által kiküldött bizottság döntése alá bocsátani.

Ez az értekezlet azonban nem jött létre. A bizottság kijelentette, hogy „még nem ismeri az aktákat“ és nincs megbízatása ebben az ügyben végérvényesen dönteni.

Márczius 11-én délután a szövetség központi vezetősége és az északkeleti vasut alkalmazottainak sztrájk-bizottsága gyűlést tartott, amelyen véglegesen elhatározták, hogy *éjjel 12 órakor kezdődik a sztrájk*.

Délután négy órakor kiáltványt bocsájtottak ki a vasuti alkalmazottakhoz, egy másikban pedig a lakosságot világosították föl a sztrájk okairól és céljáról. Mindkét kiáltványt közölte az egész svájci sajtó.

Aznap este 6 órakor Zürichben, a vasut gőcpontján gyűlést tartottak az északkeleti alkalmazottai. Vagy ezeken jelentek meg; munkások és hivatalnokok vegyest. *Greulich* munkástitkár, szociáldemokrata képviselő elnökölt és Sourbeck volt az előadó. Behatón ismertette a helyzetet. Fölhívta a megjelenteket, hogy fontolják jól meg még egyszer, vajjon lemondanak-e a sztrájkról vagy vállalják-e érte a felelősséget. *Greulich* leszavaztat: négyen szavaznak a sztrájk ellen, a többi mind mellette szavaz. Komolyan, nyugodtan távoznak az egybegyűltek.

És éjjel pont 12 órakor az északkeleti vasút összes vonalain egy csapásra megszűnt a forgalom. Mintegy 5000 ember, az összes kategóriák alkalmazottai, szüntették be a szolgálatot. *Sztrájk-törő egyetlenegy sem akad.*

Sehol semmi rendzavarás nem volt. Még a nagyszámban kivonult rendőrség sem okozott semmi rendtelenséget. A nagyközönség nyílt rokonszenve a sztrájkoló pártján volt. Az üresen álló indóházakat nagy tömeg lepte el és hangosan elítélte az igazgatóságot, különösen pedig *Guyer-Zeller* hitvány szöszegését és gőgös ridegségét. Hasonló véleményt nyilvánítottak leplezetlenül kereskedők, iparosok és bankárok.

A zürichi indóházakon pedig a vasutigazgatóság plakátokat ragasztatott ki, hogy azok ellen az alkalmazottak ellen, akik 12-én nem kezdték meg a szolgálatot, szerződészegés miatt pört indít. Amely fenyegetés természetesen minden hatás nélkül puffogott el.

A Bernben székelő svájci kormány rögtön a sztrájk hírére, *12-én délelőtt* elhatározta, hogy két tagját, *Zemp* vasuti és *Müller* igazságügyi minisztert a sztrájk színhelyére küldi, hogy közvetítsenek. A sztrájkoló különvonalat indítanak a két miniszterért. Az utbelső állomásokon a sztrájkoló katonás rendben állanak sorfalat és üdvözlök az elhaladó vonatot.

A sztrájkoló öntudatát élénken világítja meg az a körülmény, hogy mindjárt a sztrájk kitörésénél följánlották a vasutigazgatóságnak, hogy azokat az árukat, amelyek gyorsan romlanak, a sztrájk dacára kirakják a kocsikból. Az igazgatóság elfogadta az ajánlatot és a sztrájkbizottság a kirakás elvégzésére a kellő számú raktári munkást kirendelte.

A többi vasut alkalmazottai is szolidaritást vállaltak a sztrájkolókkal és például a központi vasut raktármunkásai kijelentették, hogy az északkeleti vasutra szánt árukat nem rakják fel.

Még 12-én este, egy napi sztrájk után értesítette Guyer-Zeller a sztrájkbizottságot, hogy az igazgatóság aláveti magát Zemp döntésének. A sztrájk-bizottság hozzájárult ehhez és *Zemp* elvállalta a békebíró tisztségét. A svájci vasuti miniszter nem lépett fel mint nagyhatalmu ur, hanem mint közvetítő, aki *egyenrangú* felekkel tárgyal.

Másnap, 13-án délelőtt, *Zemp* elnöklete alatt értekezletre jöttek össze az alkalmazottak

képviselői és az igazgatóság. Zemp mindkét fél meghallgatása után az alkalmazottak javára döntött és kötelezte az igazgatóságot az alkalmazottak összes követeléseinek a teljesítésére.

Az igazgatóság kijelentette, hogy aláveti magát a döntésnek, a sztrájbizottság pedig kiáltványban értesítette a sztrájkolókat a döntésről és a sztrájk befejezését proklamálta. Délután 6 órakor megint megindult a forgalom.

Az eredményében és lefolyásában egyaránt klasszikus sztrájk joggal mondható mintasztrájk. Mintaszerűnek már azért is, mert bizonyosága annak, hogy kivívhatják igazaikat békés uton, rázkódtatások nélkül a vasuti alkalmazottak még sztrájk mellett is ott, ahol nem elegendik a hatalom erőszakkal a töke és munka között folyó harcra.

Szemle.

Külföld.

Általános sztrájk Olaszországban. Olaszország szervezett munkássága szeptember 17-től 20-ig általános sztrájkban állott. Mint ahogy a villám lecsap, úgy jött ez a hatalmas sztrájk, hirtelen, vakitón. Az oka a következő volt: Buggeróban bányászok sztrájkoltak. A hatalom beleelegyedett a harcra, katonaság vonult ki, lőttek és a munkások vére festette pirosra a földet. Az elkeseredés és fölháborodás vihara zugott végig az olasz munkásságon. Veszélyben látták legegység jogukat, amelyből a többi mind folyik: a sztrájkjogukat. Ekkor újabb mézárás híre érkezett: Castelluzóban szintén hősködött a katonaság sztrájkoló munkások ellen, ismét több halott és sebesült munkás.

Ekkor azután sorra szüntették be Olaszország minden ipari központján az összes munkások a munkát. Milano kezdte. Rövidesen 200,000 munkás szünetelt csak itt. A többi városok munkásai követték a példát és Olaszország egész gazdasági élete egy csapásra megbénult. A vasutasok is kivették részüket a nagy küzdelemből. Az északi vasuton, a velence-mestrei és a bologna-ferrari vonalon megszűnt a forgalom.

A nagyszabású küzdelem célja volt a sztrájkszabadság biztosítása. Ezt a célt el is érték. A sztrájk második napján Giolitti miniszterelnök egy szocialista községtanácsoshoz intézett táviratában a következő ígéretet tette:

„Több mint három év óta hangoztattam, mint belügyminiszter a parlamentben, élénk ellenzékkel szemben az abszolút sztrájkszabadságot és a kormány ama kötelességét, hogy a töke és munka békés konfliktusai alkalmából ne intervenáljon. Erre vonatkozóan kiadott rendeleteimen semmit sem fogok változtatni, amíg kötelességem a király és a parlament bizalmából rám bízott álláshoz fűz. Mindég és kivétel nélkül megfelelek a tölem kitűzött elveknek és azoknak mindig meg fogok felelni...”

Azonkívül körlevelet intézett az olasz miniszterelnök az összes prefektusokhoz (kerületi főnökök), amelyben szigorúan meghagyta nekik, hogy tartsák feltétlen tiszteletben a munkások sztrájkszabadságát. És hogy még inkább bebizonyítsa jó szándékainak komolyságát, az olasz kormány elfogatta a munkásgyilkolásban bűnös katonákat mint közönséges gyilkosokat.

Ezzel az eredménnyel ki voltak elégtve az olasz munkások, az általános sztrájk vé-

get ért. És pedig olyan határozott győzelemmel, amelynek hatása a külföldön is észlelhető lesz.

Belföld.

A nyugdíjpénztári központi bizottság három szabadon választott tagjára nézve a napokban folyt le a szavazás. A részletes eredményeket szeptember 28-ig kellett fölterjeszteni az igazgatósághoz, ahol azután megállapítják a választás eredményét. Ez a választási aktus újabb bizonyítéka annak a fejtelenségnek, kapkodásnak és slendriánnak, amely oly ékesen jellemzi a mi máv-unkat. Az egyik helyen már 23-án szavaztak, a másikon csak 26-án, itt szavazólappal egyénenként, ott szavazólajstrommal osztályonként, úgy, hogy az osztályban dolgozó összes tagoknak, akarva, nem akarva, egyöntetűen kellett szavazni. Az egyik helyen szavazati joga volt minden tagnak, a másikon alapszabályellenesen megfosztották a szavazati jogtól azokat, akik nem Budapesten laktak, a harmadik helyen pedig minden ok nélkül olyanokat is, akiknek már felvételi lapjuk is volt. A legtöbb helyen a műhelyfőnökök és művezetők nem voltak tisztában azzal, hogy mire és hogyan kell szavazni és ha munkástársaink nem működnek közre fölvilágosítólag, akkor az egész választási aktus az értelmetlenség és zavar tengerébe fullad. — A választás eredményét még nem tudjuk, de a nagymérvű szavazatirtás dacára majdnem bizonyos, hogy a budapesti bizalmiférfiak által jelölt tagtársak kerülnek ki győztesként a választási harczból.

A Déli vasút alkalmazottainak mozgalma. Az a hír kering, hogy a Déli Vasút-Társaság alkalmazottai körében mozgalom indult meg szolgálati viszonyaik szabályozása és a fizetésrendezés érdekében. Főpanaszuk a D. V.-T. alkalmazottainak, hogy ugyanezen vasúttársaság osztrák vonalain sokkal kedvezőbb az alkalmazottak helyzete, mint a magyar vonalain.

Azt is beszélnek, hogy a D. V.-T. alkalmazottai már egy öttagú bizottságot is választottak, melynek hivatása a követelések nagy anyagát feldolgozni, kellőképpen megindokolni és egy emlékiratba összefoglalva, egy rövidesen egybehívandó nagygyűlés elé terjeszteni.

Okuk a mozgolódásra mindenesetre van a Déli vasút alkalmazottainak és minden jóérzésű ember meleg rokonszenvével találkoznak a törekvéseik. Két dologra jó eleve figyelmeztetjük a Déli vasútnál működő kártársainkat. Az egyik: tanuljanak a máv. alkalmazottak mozgalmából és életerős szervezkedéssel adjanak súlyt követeléseiknek, ne szalmalángra építsenek. A másik: tanuljanak osztrák kollégáiktól, akik a többi vasutasokkal együtt szervezkedtek és pedig az egyedül helyes alapon, azon, amely a vasuti szolgálat minden kategóriáját, hivatalnokokat, altiszteket, szolgálókat és munkásokat egy szervezetté forrasztotta össze.

A tizenhármak pöre. Az államvasuti kinevezett alkalmazottak tavaszi mozgalmának vezetői, a tizenhármak-bizottság még mindig nem mondhatja, hogy az ellene frivol módon megindított büntetőhajsza véget ért. A budapesti törvényesek tudvalevőleg fölmentette a 13 bátor és önfeláldozó férfit, kimondván egyrészt, hogy a vasutas nem közhivatalnok,

másrészt, hogy a tizenhármak-bizottság nem volt kezdeményezője a vasutas-sztrájkknak, tehát nem is terheli őt a sztrájkért a bűnvádi felelősség. Az ítélet ellen az ügyész annak idején felebbezést jelentett be. Az iratok most érkeztek az ítéletáblához, amely azokat nyomban áttette a főügyészséghez, hogy nyilatkozzék, vajjon fentartja-e a felmentés elleni felebbezést. A főügyészség kijelentette, hogy a felebbezést fentartja. Így tehát az ítéletáblán újra elbírálás alá kerül a 13-as bizottság ügye.

Vajjon meddig akarják még zaklatni azokat a férfiakat, akik bátor és önzetlen eljárásukkal mindent inkább megérdemelték, mint üldöztetést és sanyargatást?!

A drágaság ellen. A mesterségesen előidézett és a kapitalisták által jövedelmük gyarapítására fölhasznált drágaság sorompóba szőlította azokat, akik legsúlyosabban szenvednek alatta: a munkásságot. Vasárnap, szeptember 18-án erélyes akciót indítottak meg a drágaság ellen, összes hatásainak az ellensúlyozására. Dél előtt a fővárosi munkások ezrei, a szakszervezetek szerint külön-külön, összesen tizenöt nyilvános gyűlést tartottak, melyeken egyrészt a kizárt közműmunkásokkal való szolidaritást mondták ki, másrészt pedig azon módokról értekeztek, melyekkel a mindinkább növekvő drágaság okairól és az ellene való védekezésről tanácskoztak. Délután az összes szakmák az Aréna melletti térségen gyülekeztek össze sok ezren, hogy együttes tanácskozáson állapítsák meg a sikeres küzdelem eszközeit. A népgyűlés elnökekül Teszársz Károlyt, jegyzőjéül Jászai Samut választották meg. A helyzetet és a védekezés módját Kardos ismertette, kinek ajánlatára egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadták el:

Az élelmiszerek és lakberek hallatlan és teljesen indokolatlan megdrágítása a szegényebb néposztály megélhetése ellen merényletet képez, mely ellen a gyűlés a leghatározottabban tiltakozik. És tekintve, hogy a kormány és az illetékes hatóságok nem intézkednek az iránt, hogy a szegényebb nép fosztogatását megghusítsák, sőt a munkásosztály jobb megélhetésre irányuló törekvéseit, a sztrájkmozgalmakat még elnyomni is igyekeznek, a gyűlés önvédelemre hívja fel a munkásokat. Ajánlja:

1. az erős szervezkedést, mely a drágaságnak megfelelő munkavisszonyokat képes teremteni;

2. a kormány és az illetékes hatóságok figyelmeztetendők, hogy az élelmiszerekkel és lakberekkel üzött uzsora természet-szerűleg előidézik a gyakori sztrájkmozgalmakat, ezért a gyűlés tiltakozik mindazon tervbevett intézkedések ellen, melyek a munkásság mozgási szabadságát korlátoznák;

3. a gyűlés végül ajánlja a munkásoknak, hogy a némileg nélkülözhető és indokolatlanul megdrágított élelmiszereket időről-időre bojkottálják.

A vasuti munkások, akik megelőző vasárnapon tartott nagygyűlésükön szintén belevonták tanácskozásuk keretébe a drágaságot, csak csatlakozhatnak mindenben munkástársaik határozatához.

Válasz a „pirosnadrágosoknak“. Közreadtuk lapunk múlt számában a Gy. S. E. V. két alkalmazottjának a levelét, amelyben „leczáfolják“ azokat az adatokat, amelyeket ezen vasut alkalmazottainak a helyzetéről fölsoroltunk. És pedig nemcsak a saját maguk, hanem „a többi alkalmazott nevében“ is. A levelüket leközzöltük, mivel maguk is úgy kívánták, de hozzáfűztük mindjárt azt a meggyőződésünket, hogy e mögött a „czáfoló“ levél mögött nem rejlik egyéb, mint a két levélírónak a stréberkedése, akik ilyen

talpnyalással akarnak a Gy. S. E. V. igazgatóságának a kegyeibe jutni.

Föltevéstünk igazolja most két másik levél, amelyeket a napokban kaptunk Sopronból. A levelek írói ismeretesek előttünk, de mindenki igen természetesnek fogja találni, ha nevüket nem nyomtatjuk ki. Őszinteségéért és igazságszeretetéért könnyen magára zudíthatnák azoknak a boszuját, akiknek a Weisz Sándorok és Mandola Viktorok a kedvencei.

Az egyik levél így szól:

Tisztelt Szerkesztő ur!

A b. lapja 11. számában Weisz Sándor és Mandola Viktor aláírással megjelent levélre a következőket kérem a jövő számban válaszul fölvenni:

Weisz Sándor és Mandola Viktor hazudtak, amikor „többek nevében” czáfolatot írtak, mert ezekben a ... még az „utolsó” sorompóbakter sem bizik. Ők tudják, hogy miért és hogy mennyire voltak kénytelenek néhány héttel ezelőtt rimánkodni, hogy kegyelemből megmaradassanak jelenlegi állásukban.

Ha tehát ezek a jó urak még egyszer mernek csak egy börtöt is írni, akkor a „János”-pofájukról a „Judás”-szint le fogjuk törölni.

Egyébiránt jelezhetem, hogy a fizetésrendezés tényleg folyamatban van s rövid idő múltán eldől sorsunk. A személyzet erősen áll!

Kiváló tisztelettel

az altisztikar nevében
(aláírás)

A második levél így hangzik:

Mélyen tisztelt szerkesztőség!

A f. hó 15-én lapjában megjelent „piros nadrágos” cikk nagyon meglepett bennünket. Már azért is, mert megtudtuk, hogy a szegény, sanyaru helyzetünkről szóló igazságos cikket a sanyarubbnál szegényebb emberek közül valók is meg merték czáfolni. De egy a jó benne, hogy a két nevezett ur nem mi közénk tartozik, amin a cikk már maga is átlátott.

Mert Weisz Sándor ur csak volt főkalauz, jelenben pedig állomás-felügyelő, éppen mint a híres Mandola ur. Hogy Weisz urat a vonatvizsgálattól mi okból vonták el, az titok maradt. Éppen ez kellett ezen uraknak, hogy az igazgatóság előtt újságczáfolással szépségek magukat azáltal, hogy az igazgatóság előtt is beismert árva és sanyaru helyzetüket iparkodtak „több alkalmazott” nevében megczáfolni, anélkül, hogy a kartársak közül valaki felhatalmazta volna őket. Már mindenféle társaságból ugyanis ki vannak zárva. Mandola ur már egyizben kegyelemért esedezett, mert csakis a vasuti hajszál tartotta vissza vasutunknál. Sajnos, hogy ilyen esetben a kartársak közt még akad olyan is, ki a mienknél sanyarubb helyzetét jobbnak ismerje el.

Nem jött piros nadrág! Hisz egyszer már lett Mandola urnak ígérve, talán most csizmát akar melléje.

Csakugyan csunya vállalkozás volt ezen tett, amin nemcsak a szolgaszemélyzet háborodott fel, hanem még jobban a tisztikar; hisz náluk éppen olyan mostoha a helyzet, mint bármelyik más osztálynál. Hamar megismerte a dolog velejét minden egyes egyén, mert tudva van előttük, hogy rosvolt multu alkalmazottak tudják, miképp szolgáljanak hálát, vagyis mily módon leplezzék magukat az igazgatóság előtt. Már azért is, hogy a piros nadrág előbb érkezzék.

Tisztelt szerkesztőség! Tudomására adjuk, hogy ezen lap annyira hatott az igazgatóságra, hogy azonnal tárgyalásba bocsátkozott. A személyzet ugyanis látta, hogy helyzetén nem lenne azon mód segítve, mint ő nagysága az elnök-igazgató ur

ígérte. Most azután, hogy látta az igazgató ur, hogy mozgalom van folyamatban, azt hitte, jó lesz valami módon rájuk ijeszteni. Gondolta, hogy majd felhagynak követeléseikkel és hamar meghunyászkodnak. Gyorsan behívatta az állomásfőnök urakat egy kis konferenciára. Ebben az értekezletben azt a megbízatást kapták volna a főnök urak, puhatolják ki, hogy ki az elégedetlen, azt majd kiküszöbölik. Ha nem tartunk össze, akkor bizony az előbb is megtörténnék, mint a nagymérvű fizetésrendezésnek a küszöbön való átlépése, amit nem csak most, már a nagy vasuti sztrájk idején megígérték és akkor is minden lapban újságot volt. Szép ígéret volt igazgató urunktól, csak az szomorít bennünket, hogy ezen szép ígéret teljesülése oly soká várta magára, mert a mostani nagy drágaságban ugyancsak rászorultunk. Tekintettel arra, hogy egy vasut alkalmazottai sincsenek olyan rosszul fizetve, mint a Gy. S. E. vasut alkalmazottai. Daczára, hogy ezen vasut sokkal jövedelmezőbb, mint más nagyobb vasutvonal.

Kérve kérjük a tek. szerkesztőséget, ezen sorokat lapjában közzétenni.

Maradtunk lapjának hálás pártolói és kérjük a további támogatást.

A Gy. S. E. vasut alkalmazottai nevében

X. Y.

Egy pillanatig sem kételkedtünk abban, hogy az a két „pirosnadrágos” nem a személyzet, sőt nem is alkalmazottak többsége, hanem a saját nevében prostituálta magát. A most közzétett levelekből azután még azt is lehet sejteni, hogy a két czáfoló alighanem nemrég valami rossz fát tett a tüzre és most azért hemperegnek a pocsoltyában, hogy bünbocsánatot nyerjenek. Kedves két alak!...

Ami a győr-sopron-ebenfurti vasut alkalmazottainak fizetésrendezését illeti, a mi értesüléseink is úgy szólnak, hogy tényleg a befizetéséhez közelednek az igazgatóságnak erre vonatkozó munkálatai és október 3-án fogják itt Budapesten a „rendezést” befejezni. Nem csalódunk, ha fölteszszük, hogy a Magyar Vasutasban közölt cikk nagy lökést adott a dolognak. Az új rendszer — úgy halljuk — 1905 január elsején lép életbe.

Az előjelek azonban nem arra vallanak, hogy kedvező és kielégítő lesz ez a fizetésrendezés. Az új fizetési skálákról — általánosságoktól eltekintve — mitsem hallani és ez a titokzatosság éppen az, ami nem sejtet jót. Mert ha a fizetésrendezés csak némiképpen is kielégítőnek készülné, sietne az igazgatóság azt már most világgá kürtölni. Ha pedig az utolsó pillanatig titokban tartják az új fizetési tervezetet, ez annak a jele, hogy a Gy. S. E. V. igazgatóságának oka van azt addig, amíg csak lehet, a nyilvánosság elől elrejtteni.

Attól tartunk, hogy holmi kegyadomány-nyal akarják a Gy. S. E. V. alkalmazottainak a szemét kitörölni. Tisztán a győr-sopron-ebenfurti vasutnál működő kartársaink erélyétől és főként összetartásától függ, hogy alamizsnát kapjanak-e, vagy pedig ferasztó és felelősségteljes munkájuknak némileg megfelelő fizetést. Álljon is szilárdan az a személyzet!

A betegségleyezési és balesetbiztosítási törvény. A munkás- és betegségleyező pénztárakra és a balesetbiztosításra vonatkozó törvényjavaslat tervezete rövid idő múlva, úgy jelentik, teljesen készen lesz. A jövő hónap végén az ipartanács elé kerül s az itt esetleg fölmerülő észrevételekhez képest fogják azután a törvényjavaslatot megszövegezni.

Ez a javaslat minket, vasuti munkásokat is igen közletről érint és nem fogjuk elmulasztani annak idején, behatón és tüzetesen foglalkozni vele.

Az anyagjárandóságra vonatkozólag az elmúlt napokban rendeletet bocsátott ki a m. kir. államvasutak igazgatósága. Miután az alkalmazottak minden jogos követelése süket fülekre talált az igazgatóságnál, ezáltal „nagy-lelkű” kívánt lenni és fölemelte az anyagjárandóságot. Ezt annál könnyebben megtehetette, mert nem kerül neki sokba. A rendelet a következőképpen intézkedik:

Az alkalmazottak tüzelő- és világító-anyagjárandóságát szabályozó 72. számú utasítás IV. rész 1. szakaszához tartozó kimutatásban foglalt tüzelő- és világítóanyag-megszabás felemelése iránt felette sűrűn érkező a szolgálati főnökségek részéről pártolólag előterjesztett indokolt kérvények az igazgatósághoz, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ez anyagok eddigi megszabása az alkalmazottak széles körében nem elégíti ki az e téren tényleg felmerülő szükségleteket.

Az alkalmazottak helyzetén e tekintetben is javítani kívánván, a tüzelő- és világítóanyagok megszabását f. évi augusztus hó 1-ső napjától kezdődőleg az alábbi táblázat szerint felemeljük:

Rangfokozat	Nős		Nőtlen		Nős		Nőtlen					
	hivatalnokok				altisztek							
	m ³	kgr.	m ³	kgr.	m ³	kgr.	m ³	kgr.				
	fa	kőszén	kőolaj	fa	kőszén	kőolaj	fa	kőszén	kőolaj			
I.	34	6000	120	16	1800	70	22	4800	100	10	1700	40
II.	30	4800	120	16	1800	70	18	3800	95	10	1700	40
III.	24	3800	100	10	1500	50	14	3400	80	6	1400	30
IV.	20	3800	100	10	1500	50	12	2700	70	6	1100	30
V.	16	3500	75	6	1300	40	—	—	—	—	—	—
VI.	16	3500	75	6	1300	40	—	—	—	—	—	—
díjnek és gyakorn.	20	2000	50	6	1000	25	—	—	—	—	—	—

Rangfokozat	Nős		Nőtlen		Nős munkások, napszámosok				
	s z o l g á l o k								
	m ³	kgr.	m ³	kgr.	m ³	kgr.			
	fa	kőszén	kőolaj	fa	kőszén	kőolaj			
I.	14	3400	80	6	1400	35	6	1700	—
II.	12	2700	70	6	1400	30	—	—	—
III.	10	2100	60	6	1100	25	—	—	—
IV.	10	2100	50	6	1100	20	—	—	—

El vagyunk ragadtatva az alkalmazottak helyzetén történt eme „javítástól”. Hogy azonban miért olyan nagy a különbség az egyes rangosztályoknak és kategóriáknak kiutalt anyagjárandóság között, hogy miért kap pl. a VI. rangfokozatu nős hivatalnok 75 kgr. kőolajat, a díjnek már csak 50-et, a munkás pedig semmit, vagy pl. miért kap az I. oszt. altiszt 4800 kiló szenet, a IV. osztályu már csak 2700-at, a munkás pedig pláne csak 1700-at, azt valóban csupán az Andrassy-uti bölcsesség tudná megmondani.

A vidéki üzletvezetőségek székhelyén a kerületi bizottságba beválasztott nyugbér-pénztári tagokat felkérjük, hogy nevüket és lakcímüket beküldeni sziveskedjenek, hogy a nyugbér-pénztár ügyében megtartandó országos értekezletet összehívassuk.

Vasutasok szövetsége.

A sztrájkjal együtt sirba szállott a vasutasok sok szép reménye és közöttük a „vasutasok szövetsége“ is.

De a leányzó nem halt meg, csak aluszik; addig ébresztgetjük, míg életre kél. Mert mit ér a nyugbér, mit ér egy csonka fizetés-rendezés biztosított, el nem vehető jogok nélkül?

Jogaik azonban csak akkor lesznek a vasutasoknak, ha azok csorbithatatlansága felett oly forum őröködik, mint — a Vasutasok Szövetsége.

Hisz látjuk folyton, hogy a kis pasák hogyan kinozzák, sőt kenyerétől fosztják meg jogtalanul az alájuk beosztott alkalmazottakat; látjuk, hogy az önértet egyenlő majdnem a kenyéreltelenséggel és láthatjuk, hogy mily kérlelhetetlenül üldözik azt, aki a másokat ért igazságtalanságon felzudul.

Minél több igazságtalanságot látunk, minél többször reátoposunk a jogainkra, annál inkább érjen meg bennünk az egyesülés, a szövetség eszméje.

De nem daczszövetség, védszövetség kell nekünk!

Segíteni a gyámoltalant, az igazságtalanul sujtottat, támaszt nyújtani a betegnek, az özvegynek, az árvának, ez legyen a szövetség alapeszméje.

A kinevezetteket és azoknak kitörését elnyomta a hatalom. Ott nagy csüggedés és félelem honol. A nagy felbuzdulásra bekövetkezett a még nagyobb aléltság. Ugy látszik, mintha itt egy évtizedre elveszett volna minden jó eszme.

A munkásoknak kell kezükbe venniök az ügyet. Nekik, akik legkevesebb joggal bírnak eddig, nekik kell a legtöbb jogtalansággal megküzdeni és nekik van legelőször szükségük egy országos szervezetre.

És ha ők megteremtették ezt a szervezetet, a szövetséget, *nyitva fog az állani minden vasutasnak és meg fog alakulni magától az országos vasutas-szövetség.*

Legyen a keret közjóléti, legyen a keret egészségvédelmi, vagy akár jogvédelmi, beleilleszkehetnek az egész vasutas-szervezet és ahogy világosodnak az elmék és az elfogultság köde lassanként felszáll, bele is fog illeszkeadni.

Hogy miképp képzelem én ezt a szövetséget, azt bátor leszek egy cikksorozat keretén belül kifejteni.

Globus.

*

A kilátásba helyezett cikksorozatát *Globus* munkatársunknak — ezt nyilvánosan is kijelentjük — nagy örömmel és köszönettel fogadjuk mi és mindenestre olvasóközönségünk is. Annál is inkább, mert *Globus* egyik legalaposabb ismerője a nagy vasutaskar életének, bajainak, szükségleteinek és törekvéseinek.

Nem csekély meglepéssel fogadjuk *Globus*nak azt a jóslatát, hogy a vasuti munkások által kezdeményezett és megalakítandó szövetség természetesen ki fog terjedni a kinevezett vasutasokra is és azok, akik most a rájuk zudult csapástól elaléltek, meg fogják találni az utat az általunk alapítandó céltudatos szervezetbe.

Hogy milyen lesz a tendenciája a szervezetnek, védszövetség-e avagy daczszövetség, arról korai volna már most vitába bocsátkozni. *Alighanem mind a kettő lesz*, mert mindkét irányban szükség van a szervezkedésre.

Egyébiránt azzal a nagy érdeklődéssel várjuk *Globus* fejtegetéseit, amelyet szakavatottsága és tapasztalatai nemcsak, de józan ítélőképessége és nemes intencziói megérdemelnek. És ha egyik-másik mellékkörülményben eltérnek véleményeink, a legnagyobb barátságban fogjuk azt e helyen elintézni.

A szerkesztőség.

A szervezkedés utja.

A tattersalli nagygyűlés életbevágó határozatait végrehajtani, tehát a *bérjavítást* és *jogviszonyaink* szabályozását és a memorandum foglalt többi követeléseinket kivívni csak úgy lehet, ha sikerül az összes vasuti munkásokat a téflenségből fölraáni és besorozni a harcolók táborába. Csak akkor győzhetünk, ha teljes az összetartás közöttünk és ha mindnyájan egy uton, egy cél felé haladunk.

Hogy ez lehetővé váljon, gyűléseken és értekezleteken kell fölvilágosító munkát folytatnunk. Az első ilyen gyűlés szombaton, múlt hó 24-én este volt és fényesen folyt le. Az Északi Főműhely munkásai gyűltek egybe oly szép számmal, hogy a gyűlés eredménye a legszebb reményekre jogosít föl.

Szükség is volt már végre erre az ébredésre, mert a Főműhely munkásai eddig csak csekély mérvben vették ki részüket a munkából. Sem a *Magyar Vasutast* nem terjesztették kellő mértékben, sem pedig saját bizalmi férfiakat nem támogatták kellőképpen.

Reméljük, hogy ez a gyűlés fordulópontot jelent ezen a téren és az Északi Főműhelyben dolgozó munkástársaink a vasutasok mozgalmában elfoglalják a méltó és őket megillető helyet.

A gyűlés lefolyásáról az alábbiakban számolunk be:

Mintegy ezer munkása az Északi főműhelynek gyűlt egybe szombaton, szeptember hó 24-én este a Kőbányai-uton levő „Legyescsárdá“-ban. Napirenden volt: *A vasuti munkások helyzete. Nyugbérügyek. Hogyan hajtsuk végre a nagygyűlés határozatait?*

Elnökké *Hugyecz József*, jegyzővé *Tóth József* munkástársak választottak.

Elnök üdvözlőlvén a megjelenteket, átadja a napirend összevont pontjához a szót az előadónak, *Farkas Izor* munkástársunknak.

Előadó bevezetésül a következőket mondja: Valahányszor összejövünk mi vasuti munkások, hogy ügyeinkről tanácskozzunk, mindig akadnak hitvány emberek, akik csak azért jönnek, hogy másnap beáruljanak bennünket. Akik azért, hogy 20 fillér bérjavítást, csoportvezetői állást kapjanak, képesek a saját munkástársaik árulójává lenni. (Közbeszólások; *A főműhelyben sok van! Gyalázat!*) Magam is gyalázatnak tartom, de azt mondom, ha már vannak itt ilyen fráterek, ha már elmondják, ami itt történt, *legalább ne hazudjanak, az igazat mondják meg. Mi nem félünk a nyilvánosságtól, nincs titkunk, nincs takargatni valónk.* Sőt az ellen sincs kifogásunk, ha azok az urak, akik annyira félnek a mi gyűléseinktől, maguk eljönnek ide. Legalább nem szorulnak spiczlikre és denuncziánsokra!

Ecseteli ezután előadó a vasuti munkások helyzetét.

Ismételi, amit a nagygyűlésen e tárgyról elmondott. Főlemlíti a vasuti munkások *megadóztatásában* rejlő terheket és visszasságokat. *Szolnokon* például fizet a nőtlen munkástársunk 18 koronán felül adót, a nős 27 kor. 97 fillért, ha azonban egy 16 éven felüli lánya van, még 5 koronával többet. Hasonló a helyzet egyebütt is. Amellett az a hallatlan gyakorlat a megszokott, hogy az adót fizető munkás nem is tudja, mire, milyen czimen

fizeti az adót, csak azt tudja, hogy fizet, egyre csak fizet! (Igaz! Ugy van!)

Végigmegy a munkaidőnél, a bánásmódnál, a műhely egészségügyi állapotának a sérelmes voltán, áttér azután a protekciós rendszer által teremtett gyönyörűsége viszonyokra, végül a *nyugbérpénztári* ügyeket veszi bonczkés alá.

A nyugbérért való kívánság — ugymond az előadó — eredetileg az északi főműhelyből indult ki, de azt hiszem, még a régi nyugbér-bizottság is csalódásba ejtette ez a nyugbérrendelet, amelyről bátran merem állítani, *hogy sokkal rosszabb, mintha egyáltalában nem volna nyugbér.* (Zajos helyeslés.)

A sok sérelem és visszassága között főként sérelmes és veszedelmes a nyugbér-szabályzatnak, hogy akit „büntetés“-ből elbocsátanak, az nemcsak nyugbérigényét veszíti el, de odavész addig befizetett járuléka is. Már pedig fölöttünk Damokles kardjaként lebeg folyton a büntetésből való elbocsátás. Az északi főműhelyben elbocsátottak pl. egy munkástársunkat, mert egy művezetőről bizalmas körben azt mondta, hogy az számár. (Igaz!) Elég a legcsekélyebb dolog, például a cigarettázás, hogy valaki elbocsátható legyen. Ott van azután az a körülmény, hogy a *műhelyfőnök is függő* ember, ő is karriért akar csinálni. Ha erős protekciótval ajánl valami befolyásos ember valakit nála felvételre és ha a létszám teljes, ő pedig a befolyásos ember jóakarátát ki akarja érdekelni, nincs más mód, mint hogy egy munkást — büntetésből elbocsásson. Okot lehet az újból kiszopni.

Még akkor is elveszíti a tag nem csak nyugbérigényét, hanem befizetett járulékait, ha *önként* kilép a munkából. Hallatlan igazságtalanság ez, amely valósággal megsarcolja a vasuti munkásokat és a függőségnek, a rabságnak újabb bilincseit rakják ránk.

Sérelmes az is, hogy a nem műhelymunkásoknak 40 évig kell befizetniök 30 év helyett, amíg teljes nyugbérre tarthatnak igényt. Negyven évig tartoznak fizetni és kapnak ez idő után a III. osztályban — 400 korona nyugbért! (Gyalázat.)

Elviselhetetlen terheket ró ránk a járulékok levonásának a módja is. Tíz évet lehet utána fizetni és pedig öt év alatt, úgy tehát öt éven belül 15 évi járulékot kell fizetni. Az I. osztályban 6 K. havijáruléka, a beiratás 2 K., úgy, hogy az első hónapban levonnak *husz koronát* nyugbérre és azután öt éven keresztül havonként 18 koronát. Miből fizessük ezt, amikor minden óriási módon megdrágul, keresetünk pedig ahelyett hogy emelkednék még kisebb lesz?! (Zajos helyeslés.)

Még egy más dolog is fenyeget. A kerületi bizottság hibájából sokhelyütt késtek a tagfelvételekkel és helyenkint *két-három havi nyugbérjárulékot szándékoznak egyszerre levonni!* Ez ellen jóleve a leghatározottabban és legerélyesebben *tiltakozik.* Ha ezt megvalósítják, akkor nemcsak hogy a bérünk-ből nem vihetünk haza semmit sem, hanem még a télikabátunkat is el kell zálogosítani és a nyugbérjárulékra fordítani! (Ugy van!)

Felháborító hézaga, a nyugbér rendezésének az, hogy azokról a munkástársainkról, akik a máv. szolgálatában lettek rokkanttá, akik testüket, lelküket áldozták föl a máv.-nak, *nem történt semmi gondoskodás.*

Áttér ezután előadó azokra a nehézségekre, amelyekkel a kerületi bizottságban kell megküzdenie, ahol van olyan munkás küldött is, aki a munkások érdeke ellen beszél és szavaz, (közbeszólás: *Gyürky!*) meglehet, hogy nem rosszakaratból, de tudatlanságból.

Felsorolja végül előadó a Tattersalli nagygyűlés határozatait, megmagyarázza azok nagy horderejét és felhívja az északi főműhely munkásait, hogy vegyék ők is ki a részüket a harcból, hogy részük legyen nekik is a győzelemben! (Zajos éljenzés és taps!)

Nagy tetszés mellett szólalt föl ezután *Bodnár János* munkástársunk, aki a nyugoti műhely munkásainak az üdvözlését adja át. Lelkes szavakban tolmácsolja, hogy mennyire

szükség van a harczra a mindennapi kenyérért és a szabadságért és erőteljes felhívást intéz a jelenlevőkhöz, hogy támogassák ezidő szerint egyetlen, de hatalmas fegyverünket, a *Magyar Vasutast*. A Bodnár munkástársunk felszólalása nyomán felhangzott tetszés bizonyította, hogy termékeny talajra találtak buzdító szavai.

A következő szónok *Garai* Ármin munkástársunk volt, aki talpraesett beszédben az Északi Főműhely munkásainak a nevében fölkerlte a mozgalom szervezőit, hogy őket is sorozzák be bátor harczosokként a vasuti munkásság nagy táborába. (Lelkes éljenzés.) Az előadó szavaihoz azt értette, hogy a kerületi bizottságba az Északi Főműhely munkásai közül jelölt és megválasztott tag, *Gyürky* nem felel meg a magára vállalt kötelezettségeknek és ez okból indítványozza, hogy a gyűlés *szavazzon Gyürkynek* bizalmatlanságot. (Ugy van! Mondjon le!)

Stern Fülöp munkástársunk azt véli, hogy előbb meg kell hallgatni *Gyürkyt*, mielőtt ítéletet mondanánk fölötte. Ő nem védi és pártolja *Gyürkyt*, sőt maga is rosszalja eljárását, de alkalmat kell neki adni a védekezésére. (Helyeslés.)

Farkas Izor erre konkrét tényeket sorol föl, amelyekből kitűnik, hogy *Gyürky* eljárása helytelen. Hiábavaló volna őt védekezésre felszólítani, mert nem jelenne meg, amint-hogy ismételt meghívás dacára egyetlen egyszer sem jelent meg ott, ahol a bizottsági munkástagok a követendő eljárásukra nézve megállapodtak. Egyébként úgy hallja, hogy itt volt a gyűlésen is, de távozott, amikor a nyugbérügyek kerültek szónyegre. Ugy véli, hogy a munkásság érdekeinek megfelel, ha elfogadják *Garai* indítványát. (Helyeslés.)

Elnök fölteszi a kérdést a szavazásra.

A gyűlés az összes szavazatokkal egy szavazat ellenében bizalmatlanságot szavazott *Gyürkynek*.

*

Debreczenben vasárnap, szeptember hó 25-én, délután 2 órakor volt *vasuti munkás-gyűlés* a Korona-vendéglőben. Debreczeni munkástársaink igen szép számmal gyűltek egybe. Jelen lehettek vagy 400-an, ami igen tekintélyes szám a debreczeni viszonyokhoz mérten. A gyűlés napirendjén két pont volt: 1. A vasuti munkások helyzete és 2. Nyugbérügyek. Mindkét pont előadója a *budapesti* szervezett vasuti munkások kiküldöttje volt, aki alapos tárgyismerettel világította meg a jelen voltak erős helyeslése mellett a két tárgyat. A gyűlés lelkes hangulatban ért véget és meg vagyunk győződve, hogy debreczeni munkástársaink kitartanak velünk egyértelmű összetartással bajban és örömben, harczban és győzelemben.

Szombathelyen jövő vasárnap, október 2-án lesz *nyilvános vasuti munkás-gyűlés*. Előadója ugyancsak egy *budapesti* munkástársunk lesz. Mint értesülünk, minden előkészület megtörtént arra, hogy a gyűlés impozáns legyen és a fölvilágosítás nehéz, de szükséges munkája Szombathelyen is diadalt arasson.

Levelezés.

A keleti pályaudvar műszaki kocsihivatalában ugyancsak megadják a munkásoknak kijáró kedvezményeket. Álljon itt ennek megvilágítására egynehány szelid példa: Egy N... nevű munkástársunk május hó elején adta be a kérvényét a jogosult szabadjegyért a saját maga és neje részére. Nejének meg is érkezett a jegy időben, de munkástársunknak magának máig sem jött meg. Ugyanő július hó elején ismét beadott kérvényt szabadjegyért saját maga

és neje részére. Nejének ismét megjött a szabadjegy; munkástársunknak ismét nem. Egy másik munkástársunknak július 2-án kért jegye csak szeptember hó 23-án került végre-valahára kezeihez! — Egy harmadik munkástársunk beadott kérvényére a jegy meg is érkezett — nejének, de ő maga immáron harminczadik napja, hogy várja. És hogy mennyire szívükön viselik az urak a munkások kérését, legjobban jellemezi talán a negyedik eset. V... munkástársunknak szeptember 3-án beadott kérvénye szeptember 24-éig nem jutott az üzletvezetőséghez sem. Ugylátszik, azt hiszik azok a jó urak, hogy a munkások joga csak alamizna, amit csak akkor adnak, amikor éppen jól esik. Pedig hát az öntudatos munkások olyan fából vannak faragva, hogy a megszerzett jogukat sem *rosszakarat* sem pedig *hanyagság* többé el nem kobozhatja.

Az északi főműhelyben nagyon czifrák lehetnek az állapotok. Amint beavatottabbak suttogják, itt az intrika, a csuszás-mászás, a besugás uralkodik. Azoknak az alakoknak, akik nem állják előmenetelüket mások tönkretételével minél előbb kieszközölni, a legkiválóbbja a „nagy“ családból származó, püspökökkel, főispánokkal és polgármesterekkel rokonságban álló *Wiedemann* Árpád. A környezetében levő munkástársaink egy pár hónap óta figyelemmel kísérik „működését“. Émiatt azután perben áll velük. Ők ugyanis meg merték „sérteni“ akkor, mikor egyszer bejelentették, hogy alkalmatlannak tartják *viselt dolgai miatt* ez intézménynél viselt állásra. A pörösködés folyamán azután kiderült, hogy *Wiedemann* Árpád főspion csal, sikkasztott, sőt lopott is. Persze, hogy „kellemtlenül“ érintett ez az eredmény mindenkit. Szégyen a főműhelyre, ennek vezetőségére az, hogy ilyen urakat ott még megtűnnek; de legnagyobb szégyen a munkásokra, akik néha még segítő kezet is nyújtanak *Wiedemann* urnak aljas munkájához: a spionkodáshoz, a becsületesek tönkretételéhez. Pedig az ilyen piszkot kerülni kell, mert megfertőzi a levegőt is és nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a romlott rendszer, mely már ugyis türehetetlen, még nagyobb, még undorítóbb legyen. Sőt egész határozottsággal merjük állítani, hogy az északi főműhely mostani zavaros és züllött állapotát csakis ennek az embernek lehet tulajdonítani. Ő előtte mindig tárva-nyitva volt a „nagyaságos“ főfelügyelő ajtaja s valahányszor egy-egy ilyen kihallgatásról beszélt, a dolgot sietett mindig úgy tüntetni föl, mintha az *elbocsátás és áthelyezés az ő parancsszáva történe meg*. Ha azután valaki ellentmondott neki, annak nem volt nyugta. Az ember hajszála az égnek mered ezek hallatára. Hát minálunk már igazán az ilyen emberek a szóvivők? Hát igazán tombolhat a becstelenség, a csuszás-mászás, a pökkenység? Hát a csendes munkának igazán nincs egyéb jutalma, mint az örökös félelem, a rétegés a *Wiedemannoktól*? Mondjuk-e ezután még, hogy mi jár ki a *Wiedemannok* garázdálkodása következtében azoknak a munkástestvéreinknek, akik lapunkra, a „Magyar Vasutas“-ra előfizetnek vagy azt olvasják? No hát rögtönítélő-bírószág, „vádolt“ ki nem hallgatása, a besugó, a *Wiedemann-fajtáknak* kijáró vállveregetés, a „bünös“ elbocsátása. — Aki a munkások lapját olvassa, azt megfenyítik, sőt tönkre teszik; aki beárulja azt, aki spionkodik, aki hazudik, azt előre tolják, dicsérik. — Hát valóban diadalünnepeket ülhet a meztelen szemérmertlenség, míg az igazság panaszkodik, sir, jajgat? Nem! A pohár csordultig immár és az igazságosak nem nyugszanak addig, nyugalom nem lesz addig az északi főműhelyben, míg a *Wiedemannok* tobzódnak, uralkodnak és tönkretesznek mindenkit, aki nem nézi becsületlenkedéseiket mosolygó arczczal. A fenyegetődzéssel pedig hagyjunk föl, urak! Letűntek, elmúltak azok az idők réges-régen, mikor az igaz ügy embereit csak így-ugy fenyegetéssel el lehetett némitani. Ezek az emberek nem ijednek meg immár. Ezek az emberek tovább

is figyelni fognak a *Wiedemann* Árpád viselt dolgaira. Ezek az emberek most egyelőre a főnökségnek és az államvasutak igazgatóságának a figyelmébe ajánlják az északi főműhely főbesugóját. Lássák meg már az urak is egyszer, hogy a nyugbérügyben is milyen emberek akarták a munkások ügyét képviselni. Résen leszünk a jövőben is!

A gödöllői osztálymérnökségnél olyan komiszak a viszonyok, hogy majdnem minden számunkban kell valami igazságtalanságról hirt adnunk. Szeptember 12-én két szegény munkásembert, akik fiatal éveiket és pedig 15—15 esztendő tölthettek a mávnál a pályafentartásnál, rögtönítélő bíróság módjára bocsátották el a munkából, kihallgatás nélkül, vizsgálat nélkül és komoly ok nélkül. Az egyik munkásnak, *Németh* Imrének az a szörnyületes büne, hogy az általa kivett jegygyel — tudta és beleegyezése nélkül — a fia akart utazni. Egy szemfüles gyakornok, *Albert* István a neve a dicsőnek, észrevette ezt, besugta *Németh* Pál pályafölgyázónak, ez pedig sietett jelentést tenni az osztálymérnökségnek, amely persze szó nélkül, kihallgatás nélkül elbocsátotta a munkást. A fiu bünéért veszíti el az apa és az egész család a kenyerét.

A másik munkást, *Erki* Istvánt azért bocsátották el statárium-módra, mert ő a *Németh* Imre fiával beszélt a pályaudvaron és azt mondta a gyakornoknak, hogy ez a *Németh* Imrének a fia. Ilyen semmis okok miatt kellett a két szegény családos embernek elveszítene a mindennapi kenyerét. Azt legalább is el lehetne várni, hogy az osztálymérnökség kihallgassa a munkásokat és ne vaktában ítéljen.

Albert István gyakornok pedig, ha visszaélések után szaglál, nagyobb bünöket is fedezhetne fel, mint ennek a két szegény embernek a „vétkét“. De úgy látszik, ott, ahol magasabbranguakról van szó, nem látja, hogy hűtlenül sáfárkodnak. Érdemetek akar magának szerezni. Pedig hát nem a szegény emberek hátán volna szabad a kinevezés után kapaszkodnia, hanem az összességgel együtt kellene a helyzetén javítania. Így kaphat ugyan felülről egy kis nyomorult alamizsnát, de alulról mélységes megvetés lesz a bére.

Zágráb. (Egy halvaszületett czáfolat.) A *Magyar Vasutas* augusztus 15-iki száma *Németh* József zágrábi esztergályos-művezetőről közölt egynehány nem éppen hízelgő megjegyzést. *Németh* ur most úgy nyilatkozott, hogy őt igazságtalanul hurczolták meg a lapban, mert ő az „alárendelt munkásai-*val*“ mindig igazságosan bánt és elvárja tőlük, hogy azt a közleményt meg fogják czáfolni. De bizony a munkások nem akartak kommandóra czáfolni. Történt egy másik kísérlet is a czáfolat kierőszakolására. Nem tudjuk, *Németh* ur tudtával történt-e, avagy nem, de *Lahosinszki* esztergályos, aki mindig a följobbalók talpát nyalja, azzal jött a munkástársai közé, hogy irjanak alá egy „Nyilatkozatot“ és küldjék be a Vasutasba, hogy *Németh* művezető igazságtalanul lett megtámadva. *Lahosinszki* nagyobb hatás kedvéért azt mondta, hogy a munkások nem fognak addig munkát kapni, míg alá nem írják a nyilatkozatot. *Lahosinszki* ezzel a munkások előtt elveszítette a becsületét és célját sem érte el, mert egy munkás sem írta alá azt az iratot. *Németh* urhoz pedig, aki képes boszuérzettel üldözi azóta a munkásokat, volna néhány szavunk.

Németh ur! Mi nem vagyunk hivei az ellentétek kiélesítésének, mert el fog jönni az az idő, mikor önök is belátják, mint már a külföldön is belátták, hogy a vasut összes alkalmazottainak egy az érdeke. Higgye el, hogy az a munkásság, amely a lefolyt vasutasmozgalom alatt oly fényes tanujelét adta a szolidaritásnak és igaz szívből óhajtott a önök győzelmét, ez a munkásság nem érdemli meg, hogy igaztalanul bánjanak vele. Igyekezzenek ön felismerni a saját hibáit, mert csakis akkor lehet igazságos alárendeltjeivel szemben. Kérdezze ki őket, talán a sok között akad egy-kettő, aki megmondja önnek az

igazat. Humánus bánásmóddal törekedjék megnyerni a munkások szeretetét, úgy mint több tiszteletreméltó kartársra teszi, s legyen meggyőződve, hogy akkor azok sohasem fogják őnt cserben hagyni.

Debreczen. A debreczeni műhely mozdony-szereldőjében levő botrányos állapotokról már a múlt számunkban hírt adtunk. A tudósítás egy részének hiányos volta miatt kénytelenek vagyunk újból tárgyalás alá venni *Kaprinyi József* művezető üzelmeit. Ez az uriember volt az, ki kiméretlen deszpotizmusával és kegyetlenkedéseivel az öngyilkosságba kergetett egy szegény munkástársunkat. Ez az elvetemült ember, akihez hasonlót csak valamely elmegyógyintézetben találhatunk, vagy harmadfél esztendővel ezelőtt került a zágrábi műhelyből hozzánk. Idejövetele alkalomával mindjárt feltűnt, hogy egyik válla jóval alacsonyabb a másiknál; mikor azután zágrábi munkástestvéreinknél kérdezősködünk róla, ezek nagyon érdekes feleletet adtak: hogy-hogy nem, bizonyára volt okuk rá munkástársainknak, egyszer alaposan megfuttatták a művezető urat s ez alkalommal jogos fölháborodásukban levették a vállát. Persze ez mindjárt jó ajánló-levél volt a zágrábiak részéről hozzánk. Azonban adott Kaprinyi ur maga is nemsokára ajánló-levelet. Azzal kezdte működését, hogy a keze alá rendelt munkások közül azokat, akiknek a képe nem tetszett neki, vagy aki vissza mert szólni az ő otromba neveltlenségeire, halálra kinezta; a dolog szomorú voltát az még csak fokozza, hogy a főnök az ő lelketlen büntetéseivel Kaprinyi művezető urat mindenképpen támogatja. *Tothi Béla* munkástársunk például csoportvezető volt; egyszer azután vissza mert felelni a durva szitkozódásokra és erre a derék műhelyfőnök ur először lefokozta a csoportvezetőségről, másodszor lehuzott 20 fillért a napszámjából, harmadszor még ráadásul 5 koronával meg is büntette.

Mandel Imre géplakatos munkástársunk már több, mint két éve volt kénytelen tűrni Kaprinyi pimaszkodásait. Hogy ennek a szörnyetegnek a garázdálkodásáról munkástársaink fogalmat alkothassanak maguknak, elég lesz; ha felemlítjük azt, hogy szegény munkástársunk, akinek az étellel való adáz küzdelmei mellett még egy ideges, lelketlen felelő üldözéseit is tűrnie kellett, a művezető ur kizsárolásai elől a halálba akart menekülni. Ezt elég rosszul tette, mert talán más módja is van annak, hogy ilyen vadállattól megszabaduljunk. Nem fél Kaprinyi attól, hogy valamelyik áldozata, mielőtt a kegyetlensége elől a halálba menekülne, őt is magával viszi?! Érdekes különben, hogy mikor a mindenható főnök urnak a *Mandel* szomorú esetét bejelentették, ő egész komoly ábrázattal jelentette ki, hogy neki halvány sejtelve sem volt arról, hogy Kaprinyi így bánik az osztálybeli munkásokkal. Hogy hát sejtelve sem volt? Hát ki végezte el azt *Tothi Béla* munkástársunkon? Ki büntette sorra a Kaprinyi durva keze alatt levő csoportvezetőket? Ki büntette meg magát *Mandelt* is vagy 10 koronára? Ki más, mint a „halvány sejtellel sem bíró főnök ur”. Meg azután meglehet, hogy olyan csekélységek, mint egy szegény kétkezi munkás halálba kergetése nem érdekli őt. Fontosabb dolgokkal van ő, a becsületes főnök, elfoglalva. Teszem: atyai szíve megesett azon a munkástársunkon, akinek egy másik munkástársunk tartozott. Nosza, izibe rögtönítélő bíróságot alkotott egymaga s büntetés terhe mellett fizetette ki a kölcsönadónak a tartozását. Persze, ez az ő hatáskörébe tartozik. Az is, hogy 20 fillért huzzon le egy munkástársunk béréből, mert ennek a felesége azt panasolta róla, az uráról, hogy megverte. Mindez, ha nem csalódunk, a műhelyfőnöki hatáskörbe tartozik. A Kaprinyi s a hozzá hasonló fenevadak szemmeltartása, megfenyítése a munkások helyzetén való könnyítés, az nem. Ezekről neki, a derék műhelyfőnöknek „halvány sejtelve sincs”. — A debreczeni állapotokra különben jellemző, hogy a

főnök ur „igazságos”-nak tartja és nevezi magát. Nos, igen, ha csak halvány sejtelve van a főnök urnak igazságosságáról, méltányosságáról, becsületről, igyekezni fog tisztább „sejtellel” birni a főnökségében uralkodó állapotokról. Igyekezni fog annál is inkább, mert szegény *Mandel* munkástársunk tette fenyegető fölkiáltó-jelként lebegett előtte. Dördülhet még ott el egy lövés — hisz az elkeseredés köztünk leirhatatlan — s ha Kaprinyi garázdálkodásait tovább folytatja s a főnök ur nem lesz hajlandó őt körülből eltávolítani, ... félünk, hogy a lövést nem maga ellen fogja valamelyik elkeseredett társunk irányítani. Addig is, míg az a szebb kor ránk virrad, mikor Kaprinyi igazságait tűrni nem leszünk kötelesek, addig is buzgón fogunk a debreczeni műhely mozdony-szereldőjében azért imádkozni, hogy: Szabadíts meg a gonosztól!...

Pécs. (*Műhelyviszonyok.*) A máv. pécsi műhelyében szinte tarthatatlanok a viszonyok. Az V. osztályban van például egy *Járányi* nevű, nagyzási mániában szenvedő lakatos-művezető. Ez az ember néhány hóval ezelőtt kijelentette, hogy úgy nézzenek rá, ő az V. osztályban a Szűz Mária, mert amit ő mond, az szent. A jobbkeze ennek a „szűzmáriának” egy *Sárosi* nevű termester. Megtörtént már — szerit-számát sem tudjuk, hányszor —, hogy a kocsirendezésnél 5—6 napszámos sem birt a rossz vágányok miatt egy kocsit tolni. Erre *Sárosi* bemegy az V. osztályu szűzmáriához és jelenti, hogy a lakatosok rosszul csinálták a kocsit, nem bírják tolni. *Járányi* kijön és kezdődik a mise illetéknéppen: Maguk lakatosok? Maguk szamarak, marhák! Ideállítom a *Sárosit*, az jobban tudja! Le sem lehet írni, hogy milyen káromkodást és ordítást visz véghez. Kihívja az egész csapat lakatosokat, a napszámosokat odaállítja nézni és a lakatosokkal tolatja a kocsit. Így hősködik a mi saját külön Szűz Máriánk.

A munkabérek nyomoruságosak. A fele munkát ingyen kell végezni. Egy kocsin az összes csavarok meghúzásáért és pótlásáért 32 fillért fizet. Sokszor pedig semmit sem, azt mondja, hogy ez a fővizsgához tartozik. Egy G. kocsi fővizsgáért 10—11 koronát fizet. Egész hónapig dolgozik az ember, mint a barom, és alig keres 15—30 százalékot. A napibér 2 koronától 2 korona 60 fillér a segítőnek, a csoportvezetőé 3 korona 90 fillér. Nyáron 30—35, de télen 25—30 forinttal megy haza az ember.

Az ilyen viszonyok mellett csak természetes, hogy a munkások elégedetlenek és sürgetik helyzetük javítását.

Kolozsvár. (*Piros-nadrágos vasutasok Kolozsvárott.*) A *Magyar Vasutas* múlt számában meg volt írva, hogy a győr-sopron-ébenfurti vasut két alkalmazottja piros nadrágot akar magának talpnyalásával szerezni. Nálunk Kolozsvárott az itteni vasuti műhely munkásainak van már piros nadrágjuk, meg hozzá cifra mente, kaczagány, darutoll, meg forgó. Alakítottak ugyanis az itteni vasuti műhelymunkások — az egész világ kaczagni fog rajtuk — egy *kuruczbrigádot!* Az ember a fejéhez kap ámulatában, hogy a huszadik században lehetséges ilyesmi! Olyan jó dolguk és olyan kevés eszük van azoknak a szerencsétlen embereknek, hogy ma, mikor az egész világ munkássága mozog és a magasztos eszmék szolgálatában jobb jövő felé tör mindenki, akit sújt a kizsákmányolás és elnyomtatás, amikor Magyarország vasuti munkásai is felébredtek évtizedes aléltóságukból és sikra szállanak sanyaru helyzetük javításáért: — ilyen *paprikajancsi-játék*-kal foglalkozzanak?!

Bezzeg a vasuti sztrájk idején egyremásra küldözgették a kolozsvári vasuti munkások az izeneteket hozzánk, hogy mikor léphetnek már ők is sztrájkba. Akkor égett a lábuk alatt a talaj, ma pedig egész buzgalmatuk és ambíciójukat a komédiázásban merítik ki.

Az persze csak természetes, hogy ha egész idejüket a pojáczkoskodásnak szentelik, nem

marad idejük arra, hogy a *Magyar Vasutast* olvassák, hogy a saját helyzetükkel törődjenek és velünk testvériesen küzdjenek.

A szegény pirja borítja el arcunkat, ha a kolozsvári munkásokra gondolunk. De reméljük, hogy akad közöttük egy pár becsületes és józan munkástársunk, aki majd kiveri a fejükből ezt az ostobaságot és odatereli őket, ahol egyedüli méltó helyük van: a fölvilágosodott vasuti munkások soraiba.

A raktári munkások helyzete a nyugoti pályaudvaron.

A máv.-nál minden szolgálati ág munkásainak van elég okuk a panasza. Az egyes szolgálati ágak munkásai bátran versenyezhetnének abban, hogy melyiknek van — nem jobb — hanem nyomoruságosabb helyzete. De talán egy szolgálati ág munkásai sem részesülnek olyan mostoha elbánásban, mint a raktári munkások.

Ezeknek a felvételéhez is elengedhetetlen kellék a *protekció*, amit igen gyakran kosarakban, tarisznyákban és zsákokban szállítanak be faluról.

A raktári munkások két részre oszlanak, vannak az u. n. *akkordmunkások* és *kapumunkások*. Az akkordmunkások rakják a kocsikba be, ki és át a szállítmányt. Alapbérük nincs, ha van és amennyi van be-, ki- és átrakni való áru, akkor és annyit keresnek. Ha nincs, akkor várhatnak a jó szerencsére órákon keresztül, azt az időt pedig nem fizeti meg senki.

Az *akkord-árakat mintegy két évtizeddel ezelőtt állapították meg* s hiába drágult meg azóta duplán az élet, a bérek a régié maradtak.

Pedig azt hisszük, hogy például azzal az 5 krajczárral, amit a gabona, liszt és nyersvas be-, ki- és átrakásánál tonnánként fizetnek annak a csoportnak, — amelyik ezt a munkát végzi, — még ezelőtt két évtizeddel, — amikor nem volt olyan drága a megélhetés, — sem volt megfizetve a munkája.

De még ezelőtt egy pár évvel is kedvezőbb volt az akkordmunkások helyzete, mert egyes kereskedők maguk rakatták ki az árut a munkásokkal s azért annyira, amennyire tisztességesen megfizettek. Így például a *Jalitsch* borkereskedő cég ezelőtt mindig maga rakatta ki az árut a munkásokkal s fizetett ezért 5—6 kor.-t, sőt ha sürgős volt, 7 koronát is vagononként. De a *máv.* ezen az uton is hasznát óhajtván huzni munkásain, elvállalta a *Jalitsch* s más cégektől a kirakást s daczára annak, hogy a *Jalitsch* cég tudtunkkal most még többet is fizet a kirakásért az eddig fizetett 5—6 koronánál, a máv. a munkásainak azért a kocsi bor kirakásért, — amiért a cégtől közvetlenül ezelőtt 5—6 koronát kaptak, — most 1 kor. 60 fillért fizet. Tehát *uzsoráskodik* a munkások véres verejtékével!

Mielőtt rátérnénk arra, hogy mi lesz ezekből a munkástársainkból, ha megrokkannak a nehéz munka mellett, világítsuk meg a raktári munkások másik osztályának, a *kapumunkásoknak* a munkaviszonyait.

A kapumunkások az áru fel- és leadásánál vannak alkalmazva, napibérük 2 kor. 40 fillér s ez feljebb nem emelkedik, ha mindjárt 30 évig huzzák is az igát a máv.-nál.

Munkaidejük nyáron reggel 6-tól este 7-ig és télen reggel 7-től este 6-ig, de csak papíron, mert nekik csaknem mindennap tovább kell dolgozniuk. S ezen tulorázásért 20 fillért kapnak óránként, de csak este 10 óráig. Ámde igen gyakran megesik az, hogy kapubezárás után még annyi kocsi maradt a pályaudvaron, — amelyről az árut még aznap fel kell venni, — hogy éjjel 12, 1, sőt 2 óráig is lázasan folyik a munka, de ezért nem kapnak egy hunczut krajczárt sem, hanem azzal tömik be a munkások száját, hogy a könyvbe nem szabad beírni, csak az este 10 óráig teljesített különórázást.

De próbálná csak valamelyik munkás azt mondani, hogy akkor nem is dolgozik tovább 10 óránál, mindjárt utilaput kötnének a talpára s járhatna panasza Ponczustól Pilátusig, nem használna az semmit.

Ugy látszik, itt valami *nagyobbszabásu csálás* van a játékban. Meglehet, hogy az igazgatóság nem tud az éjjeli munkáról és azért nem vezetik be az éjjeli munka költségeit. Vagy talán tud róla az igazgatóság, de egyéb fórumok, talán a nagy nyilvánosság előtt akarják tagadni az embernemző éjjeli túlmunkát és hogy ezt leplezni lehessen, *azért dolgoznak a máv. páriái éjjel 2—4 órát teljesen ingyen*. Hogy port hinthessenek valakinek a szemébe, kell ezeknek a szegény raktári munkásoknak egészségüket és munkaerejüket minden ellenérték nélkül a vásárra vinni!

Már most az a vidéken lakó munkás, — aki éjjel 1—2 óráig, tehát 17—18 órát dolgozik egyfolytában a „művelt“ magyar állam nagyobb dicsőségére, — vonatközlekedés hiánya miatt haza nem mehet, kocsiiban nem aludhat, mert azért megbüntetik, kénytelen vagy a szabad ég alatt megpihentetni 17—18 órai munkában összeroncsolt testét, vagy elmehet a városba éjjeli szállást keresni, mert ezeknek a számára még egy olyan nyomorult kaszárnyáról sem gondoskodnak, mint amilyen van legalább a pályafentartási munkásoknak.

Még más módon is megrövidítik ezen munkástestvéreinket. A téli szezon kezdődik október 1-én s tart április 1-ig, ezalatt az idő alatt reggel 7 órától kezdődne a munkaidő. Amde október 1—15-ig és március 15-től április 1-ig — a nagy forgalom ürügye alatt — reggel nem 7-kor, hanem 1/27-kor kezdenek dolgozni *s ezért sem kapnak semmit*, de ha késne valamelyik egy pár percet, akkor elmehetne haza.

Ha a nehéz munkában gyakran 100—120 kilós zsákokat kell czipelni, megrokkann akár az akkord-, akár a kapumunkás s elmegy a raktárfőnökhöz, onnan az állomásfőnökhöz, vagy onnan az üzletvezetőhöz könyörögve könnyebb munkáért, ráförmednek, hogy erre a munkára lett felvéve, tehát végezze, ha nem bírja, menjen haza a falujába csósznek... S el is menne akármelyik szívesen, ha nem tudná, hogy otthon azzal fogadják, hogy csak menjen oda, ahol az ifju erejét hagyta...

De bezzeg a kosarakban bevándorló protekció tud könnyebb munkát szerezni még az erőteljes fiatalnak is ott, ahol a megrokkant munkást a nehéz zsákolás végzésére vagy koplalásra ítélik.

A bánásmód a raktári munkásoknál aszerint váltakozik, hogy milyen nagy a forgalom. Ha nagyon sok a munka, akkor „édes fiam“ s akkor kivánságokkal is lehet előállni, ha csökkent a munka, akkor a raktárfőnök úr s hivatalnokai ajkáról csak úgy röpködnek az ilyen gyöngéd kifejezések: hogy „mars kutya a munkába“ — „kiruglak a pályaudvarról, ha mindjárt husz éve vagy is itt!“ — „Van kutya elég!“ stb. Hja hiába! Azoknak az uraknak, — akik feljebbvalóik előtt kutya módra lapulnak meg, — valakivel csak éreztetni kell ostoba gögijüket s ki lenne arra alkalmasabb, mint a kezeügyébe eső agyoncsigázott raktári munkás?

Sötét volt a kép, amit e néhány sorral a nyugati pályaudvar raktári munkásainak helyzetéről festettünk, de azoknak a jó uraknak, akik a nyugbérpénztár alapszabályainak megalkotásánál úgy találták, hogy a raktári munkás el bir zsákolni 40 évig is, szolgálhatnánk még *sötétebb* fotografiákkal is.

Nem tudjuk, hogy a máv. igazgatósága tud-e mindezekről, s ha tud, szándékozik-e ezen munkástestvéreink sorsán enyhíteni; de azt tudjuk, hogy ezen munkástársaink is belátták azt velünk együtt, hogy a néma közönyt a szervezkedés erős munkájának kell felváltania s az ő agyukban is megvillant az emberi öntudat azon nemes szikrája, amely tovább fejlesztve, a mai nyomorult helyzet helyett meg fogja teremteni a szebb jövőt.

Vegyes hírek.

A „deficités“ államvasut. A pénzügyminiszter most teszi közzé a második negyedévi állampénztári kimutatást, amelyből kiténik, hogy 1904. év II. negyede majdnem 27 millió koronával kedvezőbb, mint a megelőző év ugyanezen időszaka. Az államvasutak fölöslege ebben a negyedévben 4.616,037 koronával szaporodott.

A máv. fölöslege egyre szaporodik, egyre több hasznot hajtanak a máv. alkalmazottai az államnak, de fizetésük, bérük apad, a helyett, hogy emelkednek. Ez az állam igazságszolgáltatása és halála!

A zágrábi szervezett vasuti munkások találkozóhelye *Bostjancic*-féle vendéglőben Gájeva-utca 31. szám alatt van, ahol magyar, német és horvát nyelvű lapok állnak rendelkezésre. Felvilágosítást ugyanott nyerhet bárki minden vasárnap, d. e. 10—12 óráig.

Zágráb. A zágrábi műhely összes csoportvezetőit figyelmeztetjük, hogy *a legcsekélyebb árlevonást se tőrjék meg*, bármilyen történések velők, hanem jelentsék be a bizalmi férfiaknál, kik haladéktalanul mozgalmat indítanak annak megakadályozására.

A zágrábi szervezet.

Chloupek Nándor vasesztergályost, aki a zágrábi műhelyből nemrég kilépett, felhívjuk, hogy címét haladéktalanul közölje a szerkesztőséggel.

Irodalom.

Vasutas-naptár. Osztrák testvérünk, az „Eisenbahner“ már tíz év óta ad ki évente egy vasutas-naptárt, amely fokozódó mértékben hódít magának közönséget. Az 1905. évi német nyelvű vasutas-naptár a napokban jelent meg gazdag és változatos tartalommal és igen csinos kivitelben. E zsebkönyvvalaku naptárra felhívjuk németül tudó kartársaink figyelmét. Kapható egy koronáért az „Eisenbahner“ kiadóhivatalában (Bécs V/1, Schlossgasse 22).

Der Eisenbahner-Kalender für das Jahr 1905 ist soeben durch den Verlag des „Eisenbahner“ (Wien V/1, Schlossgasse 22) zur Ausgabe gelangt. Wie alljährlich, repräsentiert sich dieses vortrefflich redigirte Jahrbuch auch heuer sowohl durch seinen Inhalt, als durch seine äusserst geschmackvolle Ausstattung als ein Taschenkalender von praktischem Werthe. Nebst einem ergreifenden Titelbilde, das eine Scene aus dem Eisenbahnerleben darstellt, enthält der Kalender eine Reihe von interessanten Aufsätzen und lehrreichen Mittheilungen, die dem Eisenbahnpersonal sowohl in dienstlicher als in organisatorischer Hinsicht eine willkommene Handhabe bieten werden. Auch schon wegen des billigen Preises von einer Krone sollte das treffliche Jahrbuch von jedem Eisenbahner gekauft werden.

Szerkesztői üzenetek.

Főkalauz, Budapest. Hogy lapunk fején csupán a munkás alakja látható, nem pedig a kinevezetté is, az abban leli magyarozatát, hogy lapunk megalapítói és mozgalmunk megindítói vasuti munkások voltak. De azóta a kinevezettek is olyan erősen érdeklődnek lapunk iránt és olyan nagy számmal csatlakoznak mozgalmunkhoz, hogy hova-tovább a megváltozott helyzetnek lapunk fejében is kifejezést kell adni.

K. L. Budapest. A Neményi Ambrus „Államvasuti dolgok“ című fejtegetéseire, ugyszintén a rájuk egy másik napilapban adott válasza jövő számunkban térünk. Ezidőszereint sokkal sürgősebb dolgunk van, mint a Neményi ur *homályos célzatu* cikkével foglalkozni.

Öreg munkás, Budapest. Szinarany igazságokat tartalmaz a *drágaságról* irt cikke. Látszik, hogy „öreg“ munkás, ha nem is korra, de tudásra és tapasztalatokra nézve. Sajnos, hogy ebből a számunkból anyaghalmoz miatt kiszorult. De hiszen — keserves igazság! — a drágaság kérdése jósokáig aktuális marad. És legközelebb majd helyet szorítunk cikkének.

Vecsés. Aki sokat markol, az keveset fog. Előbb Zólyommal kell végezni, azután jöhet csak a többi

sorra. Csak tartsa szárazon a puszkaporát. Lehet, hogy nagyhamar szükség lesz rá.

V. 21. Kivánsága szerint intézkedtünk mindkét irányban. Az anyagot részletenkint is elfogadjuk, sőt annál szívesebben vesszük. Legjobban szeretnők, ha rendszeresen — vagy mind a két héten, vagy legalább havonként egyszer — értesítene bennünket az ottani viszonyokról és eseményekről. A legnagyobb diszkrétioról biztosíthatjuk, igen természetesen. Szíveskedjék minden levelében megisméltetni a jellegét, amely alatt válaszolhatunk, mert annyi a teendőnk és oly nagy a levelezésünk, hogy nem csoda, ha egyes számokat és betűket bizony elfelejtünk.

Déli vasutas, Szombathely. Hát persze, hogy mindaz, amit egyik számunkban a kassa-oderbergieknek üzentünk, teljes mértékben áll a déli vasutakra is. Vagy talán olyan fényes a dolguk a Déli vaspályatársaság összes alkalmazottainak, hogy semmi vágyuk, semmi panaszuik nincs? Anyyira meg vannak mindannyira elégedve a sorsukkal, hogy nincs szükségük a szervezkedésre és a szervezkedés révén a segítségre? Amint mi ismerjük a viszonyokat, a Déli vasut alkalmazottjai semmiképpen sincsenek jobb helyzetben, mint a Máv. rabszolgái. Rájuk is férne egy kis céltudat és ők is adhatnának egy kis életjelt magukról. Annál is inkább, mert hiszen a Déli vasut osztrák vonalainak alkalmazottjai és munkásai az osztrák vasutas-szervezet legderekabb harcosai közé tartoznak és mindenütt az első sorban állanak, ahol helyzetük javításán tanácskozni és érette harcolni kell. Már pedig amit a Déli vasut osztrák részén megtesznek, azt meg lehet tenni ennek a vasutnak magyar vonalain is. Mi kész örömmel bocsátjuk rendelkezésükre a *Magyar Vasutas* hasábjait és a beküldendő közlemények szerzőit teljesen titokban tartjuk.

Vitatkozó, Budapest r. p. u. A barátjának van igaza. Budapestnek az utolsó népszámláláskor 733.000 lakosa volt; az utolsó statisztikai kimutatás szerint pedig 1903. év végén már 804.000 lakosa volt fővárosunknak. Ha Budapest lakossága hasonló mértékben szaporodik továbbra is, a legközelebbi népszámlálásnál 1910-ben eléri az egy milliót. A lakosság számát tekintve, második városa Magyarországnak Szeged 108.000 lakossal.

Gy. S. E. levelező. Értesítését köszönjük. Az október 3-iki eredményekről okvetetlenül kérünk lehető kimerítő tudósítást. Nagy figyelemmel és meleg rokonszenvvel várjuk az ügyek fejlődését. Szív. üdv.

Felélős szerkesztő és kiadó: FARAGÓ PÁL.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

A NÉPSZAVA

társadalomtudományi könyvkereskedés és kiadóvállalat

kiadványainak jegyzéke.

A mi hőseink! Hogyan küzdöttek az orosházi munkások a kivételes állapot idején? Irta Csizmadia Sándor. — 48 oldal.

Kereszténység és szocializmus. Bebel és Hohoff káplán vallási vitája. Fordította Bokányi Dezső. Második kiadás. — 32 oldal.

Hazafiság és nemzetköziség. Irta Garami Ernő. — 48 oldal. — Most jelent meg.

A szociáldemokrácia evangéliuma. Igaz tanok a magyar munkásnépnek. Második kiadás. — 32 oldal.

A nép pártja-e a néppárt? Irta Csizmadia Sándor. — 32 oldal.

A csuhások. (Az esküdszék fölmentette.) Harmadik kiadás. 32 old.

Szózat a nőkhöz. Irta Kelecsényi György. Második kiadás. 32 old.

A felsorolt hét füzet 28 fillérért (az összeg bélyegeken előre is beküldhető) kapható.

A bányászok helyzete. — 32 oldal . . . 20 fill.

Dr. Balázs, Tudomány és vallás . . . . . 20 „

Buchinger M. A szegény ember kényere . . . . . 4 „

Basky Lajos. A munkásosztály helyzete. A munkásmozgalom. A szocializmus. Newyorki kiadás . . . . . 16 „

Bokányi, Marx Károly élete és működése . . . . . 16 „

„ **A társadalom és az általános választási jog** . . . . . 16 „

Dietzgen J., A szociáldemokrácia jövője . . . . . 10 fill.

Megrendelések így címzendők:

NÉPSZAVA könyvkereskedés

Budapest, VIII., József-körút 18.